

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Ware rust

En Hij zeide tot hen: Komt gijlieden in een woeste plaats hier alleen en rust een weinig.

Markus 6 : 31a

Het moet een bijzonder drukke en ingespannen tijd voor de discipelen geweest zijn. De Heere Jezus had ze immers uitgezonden om overal te prediken. Zo zijn ze het land doorgegaan en predikten overal, dat zij zich zouden bekeren en zij wierpen vele duivelen uit en zalfden vele zieken met olie en maakten hen gezond (vers 12, 13). Twee aan twee gingen ze van dorp tot dorp, van stad tot stad. Weken, maanden moeten ze onderweg geweest zijn. U kunt zich voorstellen hoe groot de blijdschap geweest zal zijn bij hun terugkeer tot hun Zender. Ongetwijfeld hebben ze veel meegemaakt. Wat een ervaringen zullen de discipelen opgedaan hebben. Het evangelie zwijgt verder over al die ervaringen, wel lezen we dat ze Jezus boodschappen alles wat ze gedaan en geleerd hadden. Jezus zag dat zijn discipelen moe en uitgeput waren van de reis. Zuiver heeft hij gevoeld dat ze er ook behoefte aan hadden om al deze dingen eens rustig te verwerken. Daarom nam Hij ze met Zich mee naar een stille plek, om eens enkele dagen alleen met hen te zijn. Er was ook nog een andere reden waarom de Heere Jezus met Zijn discipelen alleen wilde zijn. Want in diezelfde tijd komt het bericht van de dood van Johannes de Doper. Wat een schok! Wat een droefheid! De Voorloper is gevallen onder het zwaard van Herodus. Het was voor Christus niet alleen een aangrijpend bericht van het sterven van één die Hem bijzonder

lief was; de dood van Johannes was voor Hem de voorbode van Zijn eigen dood. Zo kwamen beide berichten samen. Eerst de blijde terugkeer van de apostelen en toen de tijding van de dood van Johannes. Blijdschap en droefheid, lichamelijke moeheid en geestelijke emotie.... dit samen deed Jezus tot zijn discipelen zeggen: 'Komt gijlieden in een woeste plaats hier alleen en rust een weinig'.

In deze vakantieweken is het goed om naar deze woorden te luisteren. Wellicht is er onderwijs in voor ons en onze kinderen. Of we nu ver weggaan, dichterbij huis blijven of helemaal niet weggaan, sta eens een ogenblik bij deze woorden van de Heere Jezus stil. Zie hoe teder Hij zorgt voor Zijn discipelen. Na alles wat ze doorstaan hebben, na het vele werk dat ze hebben mogen doen, met al hun indrukken en ervaringen mogen ze bij Hem rusten. En als de discipelen van Johannes de Doper met dat ontzettende bericht gekomen zijn, dan is er ook voor hen een plaats bij Jezus. Bij Hem is rust voor vermoeiden en troost voor bedroefden. Wat klinkt er een vriendelijkheid en ontferming door in de woorden die Hij spreekt: 'Komt en rust'. Hij weet dat deze mannen de schat in aarden vaten hebben. Dat ze beperkt zijn in hun daad en draagkracht. Hij weet dat ze God niet zonder ophouden dag en nacht kunnen dienen, voor dat ze met Hem in de hemel zijn. Hij weet wat maaksel ze zijn, Hij kent

ze naar ziel en lichaam. Wat is dit een troost! Om deze Jezus tot een Heere en Zaligmaker te hebben. Hij is er niet alleen voor de ziel. Ook voor het lichaam. Hij gunt niet slechts tijd om te rusten, maar herinnert er aan en nodigt: 'Komt en rust'. Hoe broodnodig is de rust waar Christus Zijn discipelen van spreekt. Ik acht dit woord dan ook zeer gepast om in deze vakantieperiode te overdenken. Komt hier, zegt Christus! O, alleen bij Hem is rust. Nergens in de wereld is het te vinden dan alleen bij Hem. Hoe verschillend de omstandigheden ook zijn, aan Zijn voeten wordt de rust geschonken aan vermoeiden en beladenen. Of we nu vermoeid zijn van onze getrouwe arbeid als de discipelen of innerlijk verscheurd van smart als de discipelen van Johannes, bij Hem is plaats. Zoek toch met al uw zonden en zorgen bij Hem terecht te komen. Die hier zegt: 'Komt en rust'. Nadrukkelijk zegt Jezus dat ze *alleen* moeten komen: 'Komt hier alleen'. Zo wijst Hij naar de binnenkamer, de plaats van de afzondering, de plek van het gebed. Ook nodigt Hij niet uit tot het verblijf in een fraai landhuis of prieel in een prachtige tuin, maar tot een *woeste*

Inhoud

Meditatie: Ware rust	1
Bijbelstudies:	
De Heere maakt een verbond met Abram (2)	2
Het noodzakelijk bidden om de Heilige Geest	3
Mededelingen Curatorium	5
Verklaring Curatorium	5
De Geestesgaven (4)	7
De graadmeter van een geschiedenis (slot)	8
Boekennieuws	10
Kerknieuws	11
Predikbeurten	11

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en
boeken ter recensie aan:

ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131,
2985 SC Ridderkerk
tel. 0180-420865, fax 0180-423583

Administratie en betalingen van
abbonementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor abbon. gelden: 64327.
email: kbgg@cbgg.nl

Alle **advertenties** aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.
email: saambinder-adv@kliksafe.nl

Advertenties € 0,50,- per mm.

Familieberichten

€ 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
in bezit van de administratie te zijn.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)

voor het buitenland, per jaar:

Europa € 56,-

Canada \$ 98,-

Amerika \$ 85,-

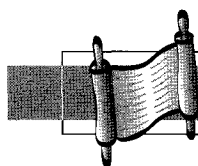
De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

plaats. Een eenzame, stille plek ergens
in de natuur. We zullen onze rust dan
ook niet moeten zoeken in het gewoel
en de drukte van de massa. Daar
komen we niet los van de jacht van het
leven. Wat een zegen om eens ergens
lichamelijk en geestelijk op adem te
komen. Trouwens is de binnenkamer
daar niet het beste plekje voor? Ook
zegt Jezus dat ze *een weinig* zullen
rusten. Ze moeten niet verwachten
lang rust te zullen krijgen. Als ze weer
wat op adem gekomen zijn, roept het
werk weer. Nee, wie Hem volgt
bepaalt zelf niet langer de gang van het
leven. Dan is Hij onze Leidsman. Zalig
Jezus te leren volgen in de gang van
het leven. Dan leren we van Hem wat
het is te strijden om in te gaan maar

ook wat het is om weder te keren tot
uw rust. Het vervolg, de geschiedenis
van de wonderbare spijziging, maakt
wel duidelijk dat het maar een korte
rust is geweest. De discipelen moesten
al weer snel aan het werk. Gods kinde-
ren ontvangen hier wel voorsmaken
van de rust, maar de eeuwige en blij-
vende rust behoort tot de erfenis die
verkregen wordt bij het afleggen van
het lichaam der zonde en des doods:
'Er blijft dan een rust over voor het
volk van God'. Van harte wens ik,
thuisblijvers en vakantiegangers, de
voorsmaken van de ware rust. Dat is
rust voor verloren zondaren in God
door Jezus Christus.

Woerden,

ds. W. Harinck

Bijbelstudies

De Heere maakt een verbond met Abram

Genesis 15:9-21

(2)

Schrik en grote duisternis

De Heere deelde Abram mee in de
nacht, toen hij bij de gedeelde offer-
dieren in slaap gevallen was en toen er
schrik en grote duisternis op hem
gevallen was, dat het volk dat uit hem
zou voortkomen, vierhonderd jaar ver-
drukt zou worden (vers 13). Dat zou de
verdrukking in Egypte zijn. Maar de
Heere zou het voor het volk opnemen.
"Doch Ik zal het volk ook richten, het-
welk zij zullen dienen; en daarna zul-
len zij uittrekken met grote have" (vers
14). De Heere zou recht doen. Hij zou
het oordeel aan de verdrukking vol-
trekken. Dat is vervuld toen de
Egyptenaren getroffen werden door de
bekende tien plagen. Daarna zou Farao
met zijn leger ondergaan in de Rode
Zee. Zo zou de Heere Zijn volk verlos-
sen. Zij zouden uittrekken uit Egypte
met grote have, met schatten en rijk-
dommen. De weg die de Heere gaat
loopt door de duisternis, door schrik
en verdrukking en strijd heen. Daarom
overviel Abram die nacht schrik en
grote duisternis. Dan kan de duisternis
zo groot zijn, dat alles een verloren
zaak lijkt.

Het Woord Gods wordt zo ontzaglijk
beproefd. In die beproeving kan het zo
onmogelijk schijnen dat Gods Woord
ooit nog vervuld zal worden. En toch is
dat de weg naar de verlossing. Zo was
de weg van Abram, van Israël en zo is
steeds weer de weg van de kerk. Zo
was bovenal de weg van Christus Zelf.
De Heere heeft gezegd bij monde van
de profeet Hosea ten aanzien van de
verlossing uit Egypte: "Ik heb Mijn
zoon uit Egypte geroepen" (Hos.
11:1b). Dat wijst, zo zeggen de kante-
kenaren bij deze tekst, op het volk
Israël, maar in deze woorden is ook
een "profetie verborgen van de enigge-
boren Zoon des Vaders, onze Heere
Jezus Christus". Ook Christus is uit
Egypte geroepen (Matth. 2:15), uit dat
land van duisternis en schrik en ver-
drukking. Moeten we hier ook niet
denken aan Golgotha? Zoals hier op
Abram schrik en grote duisternis viel,
zo was Golgotha voor Christus een
plaats van schrik en grote duisternis,
maar dan oneindig veel dieper en ver-
schrikkelijker dan bij Abram. Schrik
en grote duisternis, dat was Egypte.
Dat was niet alleen de weg van Abram
en zijn zaad, maar dat was ook de weg

van Christus. Maar God heeft Zijn Zoon uit Egypte geroepen. Op Paasmorgen heeft de Vader Zijn Zoon geroepen uit de schrik en de grote duisternis van de dood. Toen Jezus in het graf lag, was er ook bij de discipelen schrik en grote duisternis. Maar hun heilzon was al aan het dagen. De Heere gaf verlossing. Dat is nu de weg die de Heere gaat, toen en nu. Dat mag toch tot bemoediging zijn voor een volk vol schrik en grote duisternis. De Heere laat Zijn kinderen daar niet in omkomen. Hij roept ze uit Egypte.

Sterven in vrede

Daarna had de Heere een persoonlijk woord voor Abram: “En gij zult tot uw vaders gaan met vrede; gij zult in goede ouderdom begraven worden” (vers 15). De komende verdrukking van zijn nakomelingen moest Abram nu niet al te zeer benauwen. Hij zou sterven, hij zou tot zijn vaders gaan, met vrede. Als we sterven, dan gaan we tot onze vaders. Dat is een echte oudtestamentische uitdrukking. Als we sterven dan komen we daar, waar onze voorgeslachten zijn. Maar daarbij zijn er wel twee mogelijkheden: óf in het eeuwige licht, óf in de eeuwige duisternis. Als het gaat over uw voorgeslachten, misschien hebt u wel bekeerde ouders gehad, zult u tot hen gaan? Zult u daar zijn waar uw godvrezende voorgeslachten zijn, die de Heere wegnam uit dit leven? Abram zou tot zijn vaders gaan *met vrede*. Sterven met vrede, dat kan alleen in Christus. Daar lag ook het geheim van Abrams leven. Van verre heeft hij de dag van Christus gezien. Hij geloofde de Heere en het werd hem tot gerechtigheid gerekend (vers 6). Want wanneer kan een mens sterven met vrede? Alleen als u delen mag in de gerechtigheid van Christus. Laat er daarbuiten geen rust in uw leven zijn. Dan mag er nog zoveel duisternis en schrik zijn, maar als u delen mag in die gerechtigheid, dan kan niemand dat van u roven. Ook de dood niet!

Sterven met vrede. Dan kunt u, zoals Stefanus, ontslapen in Christus, terwijl u bloedend ineenzinkt onder de stenen van de vijanden. En dan zou Abram niet alleen sterven in vrede, maar ook in *goede ouderdom*. Wat is dat? Zonder ouderdomsgebreken? Nee, dat is alleen als die vrede er is. Dan is uw ouderdom een goede ouderdom.

De tijd bepaald

Na dat persoonlijke woord voor Abram

kwam de Heere nog eenmaal terug op die komende verdrukking in Egypte en de verlossing daaruit: “En het vierde geslacht zal herwaarts wederkeren; want de ongerechtigheid der Amoriëten is tot nog toe niet volkomen” (vers 16). Wat blijkt hier? De komende verdrukking zou bepaald zijn, want het vierde geslacht zou verlost worden. Eén geslacht werd hier voor honderd jaar gerekend, vandaar die vierhonderd jaar (vers 13). Er zou dus sprake zijn van een bepaalde tijd. Wat een bemoediging voor Gods verdrukte kerk. De *tijd van de verdrukking* is bepaald bij God. Het is een verdrukking van tien dagen, de door God bepaalde dagen. De verdrukking van de kerk zal geen ogenblik langer duren dan de Heere Zelf bepaald heeft.

Wat blijkt hier nog meer? Dat de Heere ook bepaalt wanneer *de mate van de zonde* vol is, want er staat zo duidelijk dat de Heere bepaalde wanneer de ongerechtigheid van de Amoriëten volkomen zou zijn. Onder Amoriëten moeten we een verzamelsnaam verstaan van alle inwoners van Kanaän. “Dewijl God dit land aan de Amoriëten gegeven, en besloten had hen daaruit niet te verdrijven eer zij zulks ten hoogste zouden verdiend hebben, zo heeft Hij

hen die tijd willen laten vervullen, en intussen de Zijnen beproeven en oefenen” (kanttekenaren bij vers 16). Als de maat van hun zonde vol is, dan zullen ze worden weggevaagd. En dan zal Gods verlore volk Kanaän beërven.

De Heere bepaalt dus de maat van de zonde. Dat geldt een land en een volk. Dat geldt deze wereld. En als de maat van de wereld vol is, dan komt Christus terug tot verlossing van Zijn volk. Dat de Heere de maat van de zonde bepaalt, dat geldt ook uw persoonlijk leven. Verschrikkelijk, als de maat van de zonde volgezondigd is! Dan is de genadetijd voorbij. Dan komt het volle oordeel Gods. Bent u altijd nog onbekeerd? Altijd nog zonder God en Christus? Wie weet, misschien is de maat bijna vol. Wie weet, misschien is de genadetijd bijna voorbij. En dan? Nog is er doen aan. Nog leeft u onder het Evangelie van Gods genade. Maar er is haast bij. En als dan de wereld zonder God voorgoed ondergaat, dan breekt de volle verlossing aan voor allen, die de Heere vreezen en die gekocht zijn met Jezus' bloed. Wat zal uw toekomst zijn?

(wordt vervolgd)

Zeist,

ds. J.J. van Eckevelde

Het noodzakelijk bidden om de Heilige Geest

Wat zijn de dagen na het Pinksterfeest vol van de werken Gods, ons in Zijn woord beschreven. Allereerst op de dag zelf, toen de Heilige Geest, naar de belofte van het Oude Testament en van Christus Zelf in het Nieuwe Testament, werd uitgestort. Naar de profetie van Joël zou dat zijn op alle vlees. Biddende, doch ook God lovende en prijzende, werd daar naar uitgezien door het heilige gezelschap te Jeruzalem. Er staat in Handelingen 1:13: “En als zij ingekomen waren, gingen zij in de opperzaal, waar zij bleven...”. Dan lezen wij verder de namen der apostelen, en ook met name Maria, de moeder van Jezus, en Zijn broederen. Er was daar een schare bijeen van omtrent honderd en twintig personen. Deze allen waren eendrachtelijk volhardende in het bidden en smeken. En in Lukas 24 lezen

we in het laatste vers: “En zij waren allen tijd in den tempel, lovende en dankende God”. Waar we nu de nadruk op willen leggen is dat er *gebed* aan de komst van de Heilige Geest is vooraf gegaan.

Ontwaak...

We lezen van zulk een gebed reeds eerder in de Bijbel. Er staat in Hooglied 4:16: “Ontwaakt, Noordenwind, en kom, gij Zuidenwind, doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien. O, dat mijn liefste tot Zijn hof kwame, en ate Zijn edele vruchten!” Zoals nu in die opperzaal Gods kerk op aarde aan het begin stond van een grote gebeurtenis, die ze van de Heere afsmeekten, namelijk de uitstorting van de Heilige Geest, zo bidt in het Hooglied de bruid van Christus om diezelfde Geest. Opdat door Zijn

komst tot Zijn hof, dat is de kerk, de vruchten des Geestes (Galaten 5:22) gezien zullen worden. Ja, opdat de dan komende Bruidegom van Zijn kerk in Zijn eigen werk verheerlijkt zal worden... 'en ate Zijn edele vruchten'. Het is door Christus voorzeggd: Hij, de Geest, zal u in al de waarheid leiden. Hij zal Christus' woorden en werken terugbrengen in de zin der gedachten, er licht over gevend, meer dan toen de discipelen deze woorden hoorden en Zijn werken zagen. Toen was nog zoveel voor hen verborgen. Het noodzakelijk lijden en sterven heeft echter plaatsgevonden wanneer het Pinksterfeest is te Jeruzalem. Als ook de gezegende opstanding uit de doden, waarin de schuld is verzoend. De Wet kan hen die geloven nu niet meer verdoemen, want Jezus leeft. Hij heeft de dood teniet gedaan en het leven en de onverderfelijkheid aan het licht gebracht door het Evangelie. Het is dan ook bijzonder het werk des Geestes om de boodschap van Gods vrije genade in Christus wereldkundig te maken. Dan heeft Christus aan Zijn discipelen geen begrenzing meer opgelegd, zoals Hij dat eerder wel deed. Nu, na de komst van de Heilige Geest, hebben ze het woord Gods te brengen tot aan de einden der aarde, beginnende van Jeruzalem.

Stromen des levenden waters

In Johannes 7:38 spreekt de grote Leraar ter gerechtigheid: "Die in Mij gelooft, gelijkerwijs de Schrift zegt, stromen des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien". Dan staat er verklarend in vers 39: "En dit zeide Hij van den Geest, Denwelken ontvangen zouden die in Hem geloven; want de Heilige Geest was nog niet, overmits Jezus nog niet verheerlijkt was". Het gebed om de Geest is verhoord. Allereerst het bidden van Christus Zelf. Maar ook het bidden van de bruid in het Hooglied van Salomo, ongeveer duizend jaar voor dit Pinksterfeest in Jeruzalem, welke bij de Heere maar zijn als een dag. Doch ook het bidden van het godvrezend gezelschap in de opperzaal te Jeruzalem. Op uw noodgeschrei doe Ik grote wonderen! Wat heeft dat water gestroomd, toen de Geest is uitgestort. Stromen des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien... Waarheen? Naar de drie duizend op de Pinksterdag te Jeruzalem. Ziet u daar Petrus staan met de elven?

Wat mag hij nu, vol des Heiligen Geestes, de Banier der waarheid hoog opheffen. Wat zijn de lessen in zijn persoonlijk leven hem toch ten goede gekomen. Daar staat een man die een drie-enig God tot zijn deel heeft gekregen. De Geest maakt het vol. Wat was dat nog verborgen voor hem in die nacht toen hij zijn Meester verloochende. Doch dat woord eerder al tot hem gesproken, dat Christus voor hem gebeden had dat zijn geloof niet zou ophouden. Dat is bewaarheid geworden. En nu, op deze Pinksterdag te Jeruzalem zet hij het mes er diep in, hoort u maar: "Dezen, door de bepalen raad en voorkennis Gods overgegeven zijnde, hebt gij genomen en door de handen der onrechtvaardigen aan het kruis gehecht en gedood (Hand. 2:23). Dat is dan een verloren zaak, ja van 's mensen kant onmogelijk, om als zulk een ellendige schuldige zondaar behouden te worden. Dat ligt dan ook in de woorden van vers 37: "En als zij dit hoorden, werden zij verslagen in het hart, en zeiden tot Petrus en de andere apostelen: Wat zullen wij doen, mannen broeders?" Zijn er onder de lezers die ook zo over de aarde gaan, zo in de kerk zitten, en zo thuis komen, dat het voor hen zo onmogelijk is om behouden te worden? En waarom? Omdat de Heilige Geest in de zaligmakende overtuiging leert dat God van Zijn recht geen afstand kan doen. Doch, en dat is nu het grote wonder: diezelfde Geest leert niet alleen een buigen onder en een aanvaarden van ons vonnis, maar leert ook een aannemen. Al is het dan van 's mensen zijde voor eeuwig kwijt, Hij leert een aannemen van de woorden des levens, vers 41. Dat gebeurde daar op de Pinksterdag te Jeruzalem, maar ook als de Geest het werkt heden ten dage, waar ook ter wereld. Want het is bijzonder het werk des Geestes om een weg te ontsluiten waar geen weg meer is. Om te leren bij aan- en voortgang dat de zaligheid alleen in Christus ligt. Daarom wordt Hij ook Trooster genaamd: "... Die zal van Mij getuigen" en: "Die zal Mij verheerlijken; want hij zal het uit het Mijne nemen, en zal het u verkondigen".

Wat te doen?

Hoe nodig is dan het gebed om de komst van de Heilige Geest. Doch ook om te bidden dóór de Geest (Rom. 8:26). Nu de Pinksterdagen al weer enkele weken achter ons liggen

en we, zoals gebruikelijk, een aantal weken nog horen van de opbouw der gemeenten in het Nieuwe Testament uit het boek Handelingen, dan kan het zo schijnen dat er haast geen werk meer gevonden wordt dat het stempel draagt van de Heilige Geest. En het valt niet te ontkennen dat er een dodelijke stilte heerst op de erve van het verbond. Dus wat te doen? Alles bestempelen als *niet* van de Geest, of *misschien* van de Geest? Er is een beter werk te verrichten, al mogen we wel vrezen voor het vele dat zich aandient en waarbij toch dat getuigenis des Geestes zo node gemist wordt. Doch wat is dan dat werk? Wel, volk des Heeren, dan bent u, door genade alleen, een klein deeltje van de bruidskerk. En zien we toch de honderd en twintig vergaderden in Jeruzalem als het begin van de nieuwtestamentische kerk op aarde. Dan wordt u geroepen om met hen datzelfde werk te doen, namelijk te bidden om die Geest. Zijn komst is soeverein, Hij is met de Vader en de Zoon één enig waarachtig en eeuwig God. Hij draagt ook de Goddelijke Namen, heeft de Goddelijke eigenschappen, doet Goddelijke werken en ontvangt Goddelijke eer. We lezen reeds van Hem in het tweede vers in de Bijbel, en in de laatste verzen van Openbaring 22 is het: "En de Geest en de bruid zeggen; Kom! En die het hoort, zegge: Kom! En die dorst heeft, kome; en die wil, neme het water des levens om niet".

De Geest werkt middellijk

We kunnen deze Geest bedroeven en in Zijn werkingen uitblussen. Dat is geen zonde van de wereld, maar van de kerk, door werelds te wandelen en te handelen. Door boven elkander te staan, door verkeerde gedachten aangaande onze naasten te voeden. Lees het maar in Galaten 5:19-21 wat de werken des vleses zijn. Ook is het zo dat we van ons zelf nog niet één ware zucht tot God kunnen voortbrengen. Hoe zijn we dan toch altijd afhankelijk van de Geest der genade en der gebeden. Dan, het is ook een Geest Die *middellijk* werkt, zullen jullie daar goed om denken, jonge mensen? Laat niet, wat we onlangs in De Saambinder konden lezen, door de week je plaats in Gods huis leeg staan. En zeker niet op Gods heilige dag. Kom getrouw op onder de middelen

vervolg op pag. 6

Mededelingen van het Curatorium van de Theologische School

Het Curatorium, in vergadering bijeen op dinsdag 20 en woensdag 21 juni 2006, kan u het volgende mededelen. Na de gehouden examens is met ingang van Deo volente maandag 26 juni 2006 voor de gemeenten beroepbaar gesteld

kandidaat J. van Belzen
Tarweakker 3
4341 MD Arnemuident

De HEERE verlene hem de hulp en de leiding van de Heilige Geest, om uit de beroepen die op hem worden uitgebracht, een gemeente in Zijn gunst van 's hemelswege aangewezen te mogen zien. Om in de beoefening van de diepe afhankelijkheid van Hem, Die Zijn knechten roept, zendt en bedient, het werk in de gemeente te mogen verrichten.

De studenten G. Heijkamp, M. Joosse en A.J. de Waard zijn bevorderd naar het vierde leerjaar. Student B. Labee is bevorderd naar het derde leerjaar. Hij mag nu naast zijn studie in de gemeenten uitgaan om te pro-

poneren. De HEERE mocht hem rijkelijk de opening in Zijn Woord door Zijn Geest schenken. Dan is er ook getuigenis van Gods werk in de gemeenten. Hij bringe naar Zijn eeuwig welbehagen verloren zondaren toe tot de gemeente die eenmaal zalig zal worden.

De studenten K. Boeder, G. Bredegeweg en J. van Rijswijk zijn bevorderd naar het tweede leerjaar. De Heere mocht hen en de drie studenten van het eerste leerjaar, S. Maljaars, G.W.S. Mulder en J. IJsselstein, die straks het nieuwe cursusjaar zullen aanvangen, onder Zijn bewarende en beschuttende vleugelen dekken.

Het Curatorium is verblijd u deze dingen te mogen mededelen. De HEERE mocht in Zijn gunst aan onze gemeenten gedenken. Ondanks al onze afmakingen verblijdt Hij nog met Zijn Goddelijke daden. Het is nog tot bemoediging in het strijdperk van dit leven. De levende Jezus bevestigt 's Vaders voornemen dat Hij met Zijn kerk zal blijven. De

Heere mocht gedurig de hof van ons hart, van onze gezinnen en onze gemeenten met de ontdekkende bediening van de noordenwind van Zijn Geest doorwaaien, opdat de zuidenwind Zijn liefelijke werking mag openbaren. Dat die Liefste toch tot Zijn hof kwame en ate Zijn edele vruchten. Wat zouden wij daar goed mee zijn! Het gaat om de eer en de zaak van de Koning. Mogen wij de arbeid aan onze Theologische School bij de voortduur in uw voorbede aanbevelen. Voor de uitgaven ten nutte van de opleiding van de aanstaande dienaren des Woords doen wij met vrijmoedigheid een beroep op uw milddadigheid. De gemeenten vergeten de verplichting niet, die hun door de Generale Synode is aanbevolen, om tweemaal per jaar voor de School te collecteren, want dan alleen kunnen wij de kosten dekken.

Namens het Curatorium,
ds. J.J. van Eekveld, voorzitter
ds. J.W. Verweij, secretaris

Verklaring van het Curatorium van de Theologische School

Het Curatorium van de Theologische School, in vergadering bijeen op dinsdag 20 juni 2006, heeft helaas kennis moeten nemen van een lastercampagne die zich via e-mail verspreid heeft ten aanzien van de leer die in onze gemeenten op grond van Schrift en belijdenis wordt voorgestaan. Het document is anoniem verspreid, naar verluid aan vele honderden adressen onder meer binnen het reformatisch onderwijs en aan vele predikanten binnen en buiten onze gemeenten. De anonieme schrijvers noemen zich 'het grondvlak' van onze gemeenten en roepen schoolbesturen en leerkrachten op zich te richten tegen wat men noemt de valse leer van onze gemeenten, waarbij men helaas een karikatuur maakt van die leer. De pijlen van het geschrift zijn in het bijzonder gericht op de rector (en in hem ook de andere do-

centen) van de Theologische School. Het Curatorium is niet gewoon te reageren op anonieme berichten, commentaren of laster. Maar in het licht van de zeer brede verspreiding van het geschrift, terwijl bovendien het onderwijs op onze school onder vuur wordt genomen, meent het ditmaal niet te mogen zwijgen. Het is het Curatorium een hartelijke behoefte om deze zo breed verspreide en anonieme laster te weerspreken. Het Curatorium verklaart nadrukkelijk van harte te staan achter hetgeen op onze Theologische School door de rector en de andere docenten aan onze studenten wordt voorgehouden. Aan de opstellers van het bedoelde document zouden wij ten slotte de vraag willen voorleggen of hun handelwijze de toets kan doorstaan van het negende gebod van de Wet des Heeren, met name in het licht van de

verklaring die van dit gebod wordt gegeven in vraag en antwoord 112 van onze Heidelbergse Catechismus. We lezen daar toch: 'Wat wil het negende gebod? Dat ik tegen niemand valse getuigenis geve, niemand zijn woorden verdraaije, geen achterklapper of lasteraar zij, niemand lichtelijk en onverhoord oordele of helpe veroordelen; maar allerlei liegen en bedriegen als eigen werken des duivels, vermijde, tenzij dat ik den zwaren toorn Gods op mij laden wil; insgelijks, dat ik in het gericht en alle andere handelingen de waarheid liefhebbe, oprechtelijk spreke en belijde; ook mijn naasten eer en goed gerucht naar mijn vermogen voorsta en bevordere'.

Namens het Curatorium,
ds. J.J. van Eekveld, voorzitter
ds. J.W. Verweij, secretaris

der genade. Dat geldt ook voor catechesaties. Ook dat is het werkgebied van de Heilige Geest. Je leven is zo kort en je ziel zo kostbaar, voor een eeuwigheid geschapen. O, ik kan het jullie zo van ganser harte aanraden om veel van dat Woord Gods te onderzoeken. Weet je waarom? Christus is daar in te vinden. En weet je wat Hij zegt, die zo dierbare Middelaar Gods en der mensen? “Nu dan, kinderen! Hoort naar Mij; want welgelukzalig zijn zij, die Mijn wegen bewaren. Hoort de tucht, en wordt wijs, en verworpt die niet. Welgelukzalig is de mens, die naar Mij hoort, dagelijks wakende aan Mijne poorten, waarnemende de posten Mijner deuren. Want die Mij vindt, vindt het leven, en trekt een welgevallen van de HEERE. Maar die tegen mij zondigt, doet zijn ziel geweld aan; allen, die Mij haten, hebben de dood lief” (Spreuken 8:32-36). Vraag maar veel of God je wil bekeren tot Hem en tot Zijn liefdedienst en tot Zijn inzettingen. Je geluk is dan zo onuitsprekelijk groot. O, denk toch niet dat het niet meer kan. De Heere heeft beloofd dat Hij aan Zijn verbond zal gedenken, van kind tot kind en van geslacht tot geslacht. Je draagt het teken van dat verbond altijd met je mee, dat is je gedoopte voorhoofd. Laat dat eens een pleitgrond mogen worden in je jonge leven, doch ook in het gebed van je ouders.

De Heere regeert

Ik wil, ook voor de jeugd, hier nog wat aan toevoegen. Op maandag 29 Mei was het hier in Amerika Memorial Day. Dat zou in Nederland zijn: herdenking van de gevallen in de oorlog. Dan wordt hier niet gewerkt. Tot in de kleinste plaatsjes (Rock Valley heeft ongeveer 3000 inwoners) lopen de veteranen in colonne naar de begraafplaats. Daar wordt dan eerst een gebed gedaan door een predikant van de plaatselijke kerken, door luidsprekers te horen. Dan worden de namen afgelezen van de veteranen die in dat achterliggende jaar overleden zijn. Men herdenkt W.O.1, W.O.2, Korea, Vietnam, Golfoorlog en nu ook Irak. Ook spreekt nog een officier. In onze kerkenraad zijn er twee die in Korea en één die in Vietnam gediend heeft. In de gemeente nog enkelen uit W.O.2. Op die maandag hadden we tijd om nog eens wat van de tweede wereldoorlog te lezen, met name de beginjaren en dan vanuit

Amerika bezien. Wat komt dan toch uit dat de Heere regeert. Want wat was namelijk het geval? Toen Europa in de greep was van Nazi-Duitsland, met alle vreselijke gevolgen van dien, was hier ook een strijd gaande. Namelijk om de vraag zich in deze oorlog te mengen of niet. Degenen die Europa, en toen met name Engeland, te hulp wilden komen, werden genoemd the interventionists. Degenen die waren voor zich afzijdig te houden werden genoemd the isolationists. Er is zelfs een brief uitgegaan van de Generale Synode, gehouden in Juni 1940 te Paterson, gericht aan de toenmalige regering, waarin men wees op de nationale zonden, doch waarin men ook verzocht “om zich onzijdig te houden van die vreselijke oorlog”.

Toch heeft in de middellijke weg president Roosevelt het er door gekregen om Engeland te hulp te komen. Dat werd zeer versneld toen op 7 December 1941 Pearl Harbor door Japan werd aangevallen vanuit de lucht. Het verzoek om uit de strijd te blijven vond geen doorgang. De Heere had anders besloten. Dit land heeft ongeveer 300.000 meest jonge levens geofferd voor de vrijheid van Europa en het verre oosten. Soms ontmoeten we wel eens nu oude mannen die meegevochten hebben, al wordt dat getal elk jaar kleiner. Het werd ons verteld in de week van Memorial Day van een veteraan die moest landen in Normandië, aan het Omaha beach. Hij wist het nog als de dag van gisteren, dat zodra men de landings-vaartuigen verliet om naar de kust te waden, het zeewater rondom hem rood kleurde van al het bloed.

Levendmaking

Laat ons dan nu beseffen dat de Heere toen met Zijn oordelen en gericht op de aarde was. En dat de Heilige Geest, Die ook God is, de zonden zal bezoeken en straffen. Daar getuigt de Heere Zelf van tegen Zijn volk in Jesaja 63:10: “Maar zij zijn wederspanning geworden, en zij hebben Zijn Heiligen Geest smarten aangedaan; daarom is Hij hun in een vijand verkeerd; Hij Zelf heeft tegen hen gestreden”. Wat ziet het er dan nu, zo vele jaren verder, donker uit op de wereld. Zonde is geen zonde meer, verharding, genot, plezier, sport, recreatie is al wat men zoekt. Zal het ooit de mens bevredigen? Dat is onmogelijk. Door

de val in Adam zijn we Gods beeld verloren. Daar moet naar gezocht worden in die korte tijd dat we leven, onder de middelen der genade. Dat is wat de Heilige Geest een mens leert, niet alleen dat we het kwijt zijn, maar ook in welk een weg we dat heerlijke beeld Gods terug ontvangen. En dát alleen bevredigt en voldoet, al het anderen gaat voorbij.

Wat is het dan nodig, jong en oud, dat in ons leven die Geest Zijn intrek neemt en u van dood levend maakt. Dat is het wat plaats vond in het gezicht van Ezechiël in de vallei vol dorre doodsbeenderen. Gods Woord zegt: zij waren zeer dor. Dat is ook wat gebeurde op de Pinksterdag te Jeruzalem, er werden er 3000 tot God bekeerd. Toen heeft de Kerk gebloeid, maar ook gebloed in de vreselijke vervolgingen, het werd de tijd van de martelaren. Hoe waren zij in de felste pijnen door de Heilige Geest verzekerd van hun aandeel in Christus en konden het alles doorstaan door Christus Die hen kracht gaf. En waarom? Omdat het Zijn zaak was. En al werden zij gedood, dat leven des Geestes sterft nooit. Er zal ook altijd een kerk zijn, tot aan de jongste dag wanneer Christus zal wederkomen op de wolken des hemels. Als we dan aan zijn rechterhand geplaatst zullen worden, zal dat enkel en alleen uit genade zijn, niets van de mens. Maar, als we dan aan zijn linkerzijde geplaatst zullen worden, zullen we toch God de schuld daarvan niet kunnen geven. Overdenkt dat eens, lezers. Dat de Noordenwind van verkoeling en verfrissing, ook van ontdekking, waaien mocht. Ook de Zuidenwind van vertroosting en ondersteuning. Opdat de kerk des Heeren vruchtbaar mag zijn in het geloof.

*Och, schonk Gij mij de hulp van Uw
Geest!*

*Mocht Die mij op mijn paan ten
Leidsman strekken!*

*'k Hield dan Uw wet, dan leefd' ik
onbevreesd;*

*Dan zou geen schaamt' mijn aange-
zicht bedekken,*

*Wanneer ik steeds opmerkend waar'
geweest,*

*Hoe uw geboon mij tot Uw liefde wek-
ken.*

Rock Valley (USA),

ds. G.M. de Leeuw

De Geestesgaven

(4)

De gronden voor de 'streeptheologie'

De gereformeerde theologie heeft altijd geleerd dat God is opgehouden met de bijzondere gaven aan Zijn gemeente te geven. Waarom heeft met name de gereformeerde theologie de 'streeptheologie' geleerd? Geloofden de mannen van de Reformatie dan niet in het wonder? Wisten zij niet van bijzondere manifestaties van de Heilige Geest in het persoonlijke en kerkelijke leven? Kenden zij geen genezing op het gebed? Hebben zij niet ervaren dat God op een bijzondere wijze ingrijpt in het leven van mensen en de loop van gebeurtenissen boven alle verwachting doet medewerken ten goede? Natuurlijk wel! Zij hebben ervaren dat God een God van wonderen is. Hun verzet was niet tegen bijbelse mededelingen des Geestes door middel van het Woord, genezing op het gebed of Goddelijke uitredding in grote noden. Hun bezwaar had te maken met het feit dat zij geloofden dat de Bijbel nu compleet is en God is opgehouden nieuwe openbaringen te geven. Zij geloofden ook dat God de Heilige Geest nog steeds gaven aan Zijn gemeente geeft en mensen tot Zijn dienst bekwaam maakt. Maar er zijn geen *openbaringsgaven* meer.

We moeten namelijk weten dat onder de gaven die God in het begin aan Zijn gemeente gegeven heeft niet alleen gaven zijn geschonken om daardoor het Evangelie te bevorderen en de vijanden te beschamen, zoals de gave van gezondmaking en krachten om wonderen te verrichten. Maar onder vele bijzondere gaven waren ook *openbaringsgaven*. Dit zijn gaven waardoor de Heere Zich direct aan de gemeente openbaarde. Deze openbaringen zijn met de afsluiting van de nieuwtestamentische geschriften opgehouden. Wij spreken nu over een gesloten canon. Al wat ons nodig is te weten tot onze zaligheid is geopenbaard. Er zijn geen nieuwe openbaringen meer nodig en God geeft die ook niet meer. In Christus heeft de openbaring van de weg van verlossing zijn hoogtepunt

bereikt. Zo lezen we in Hebreeë 1:1: "God voortijds, veelmaal en op velerlei wijze tot de vaderen gesproken hebbende door de profeten, heeft in deze laatste tijd tot ons gesproken door de Zoon". De Heilige Schrift bevat de wil van God volkomen. Alles wat wij schuldig zijn te geloven wordt daarin genoegzaam geleerd (NGB art.7). De Reformatie aanvaardde geen aanvulling van de Schrift door pauselijke uitspraken (de Roomse traditie), maar ook geen nieuwe openbaringen (de Wederdopers). De Schrift is met het boek Openbaring afgesloten.

Wanneer wij nu nog een pleidooi voeren voor de gaven van de profetie, zeggen we ten diepste dat de Schrift niet af is. De profeet die profeteert, is immers de mond van God. Hij kan zeggen: "Zo zegt de Heere". Wat hij zegt is net zo waarachtig en betrouwbaar als de Heilige Schrift. De conclusie is dan onontkoombaar: de Schrift is niet voldoende. Maar de Schrift is wél genoegzaam en biedt ons, volgens 2 Timotheüs 3:16,17 alles wat wij voor "alle goed werk" nodig hebben.

De periode van de apostelen staat in de heilsgeschiedenis apart en is niet met onze tijd te vergelijken. Dat blijkt uit het feit dat het apostelambt tijdelijk is geweest. Het heeft alleen in die tijd bestaan. Het apostelambt is onherhaalbaar. De apostelen hebben nooit opvolgers benoemd. Zij waren de grondleggers van de kerk. De kerk is immers gebouwd op het fundament van apostelen en profeten (Ef. 2:20 en Openb. 21:4). Je kunt dus niet zeggen: bijzondere gaven waren er toen, zij moeten er nu ook zijn. De tijden zijn niet gelijk. Het fundament van de nieuwtestamentische kerk is gelegd. Wij hebben de roeping om dit fundament te bewaren en daarop te bouwen en meer niet. Het gaat niet om toevoegen en vermeerderen van wat zij geleerd hebben, maar om bewaren (2 Thess. 2:15; 1 Tim. 6:20 en Judas vs. 3).

De openbaringsgaven, zoals tongentaal en profetie, staan in verband met het ontstaan en de ontwikkeling van de canon van de Schrift. De wil van God aangaande leer en leven was nog niet

volkomen geopenbaard. Vele verborgenheden van het Evangelie, vooral die in verband staan met de toekomst des Heeren, moesten nog beschreven worden. De gemeente had deze bijzondere gaven nodig om in deze zaken kennis te ontvangen. Het mag ons opvallen dat in dit licht de apostel in latere brieven dan de eerste brief aan Korinthe niet meer over deze gaven spreekt. Dit duidt er op, dat de dienst van de profetie toen reeds afgenomen was, zoals de apostel in 1 Korinthe 13 reeds had voorgezegd. Er zijn sinds de afsluiting van de canon van de Schrift geen nieuwe openbaringen meer. De laatste woorden van Johannes zijn in dit opzicht overduidelijk: "Want ik betuig aan een ieder, die de woorden van de profetie van dit boek hoort: indien iemand tot deze dingen toedoet, God zal hem toedoen de plagen, die in dit boek geschreven zijn. En indien iemand afdoet van de woorden van het boek van deze profetie, God zal zijn deel afdoen uit het boek des levens en uit de heilige stad en uit hetgeen in dit boek geschreven is" (Openb. 22:18, 19).

Hoe denkt men in charismatische kring over de openbaringsgaven?

In de Pinksterkerken en in de charismatische beweging die in de kerken aanwezig is, gelooft men dat God nog steeds *alle* gaven van de Geest, dus ook de openbaringsgaven aan de gelovigen meedeelt. Zij geloven dat de gaven van de vreemde talen en de profetie nog in de gemeenten aanwezig zijn. Er is een rechtstreekse leiding van de Heilige Geest door middel van tongentaal en profetie. Dr. Brienen verklaarde op het reeds genoemde congres: "God gaat verder dan de Bijbel. God spreekt nog steeds. God spreekt direct door mensen, die de gave van tongentaal en de profetie bezitten, tot de gemeente". Er zijn dus ook nu nog profetische openbaringen. Het zijn aanvullingen op de Bijbel. Boodschappen van God, gericht tot mensen in de gemeente. Voor bepaalde omstandigheden is er dan een boodschap. De man of vrouw, die de gave van de profetie heeft, kan inzicht ontvangen in wat in het hart van iemand leeft, zodat hij hierop kan worden aangesproken. Zo krijg je dus via de man of vrouw met de profetische gave een direct antwoord van God op je probleem. Men legt het probleem aan God voor in het gebed en dan komt er antwoord van God door middel van deze

bijzondere gave. De Geest spreekt dan rechtstreeks, geeft instructies, vertroosting en bestraffingen.

Er zijn gelovigen in de samenkomst die opstaan en zeggen: "God zei tot mij... God sprak tot mij... De Heer zegt... Of: ik heb een boodschap voor die en die broeder of zuster". Ds. Westerkamp, predikant van de Ned. Geref. Kerk te Houten, zei: God wil direct tot ons spreken. Daarom hebben ze in zijn kerk een 'luisterkring' georganiseerd. Zij leggen God de vragen en de problemen voor; zij openen hun hart en geven God de ruimte om tot hen te spreken. "En het gebeurt. We hebben heel veel mooie dingen beleefd". Hij noemt een voorbeeld. "Zo kreeg één van ons een beeld van een enorme rotswand. Dat was zijn gevoel bij God. De rots was hoog en overweldigend. De man voelde zich ongelooflijk klein. Toen hoorde hij God zeggen, dat hij zich moest omdraaien. In zijn gebed volgde hij dit bevel op. Nu voelde hij dat die grote rots achter hem stond. Niet langer was hij angstig, maar hij voelde zich juist geborgen. De grote machtige God stond achter hem. Hij stond er niet alleen voor".

Het kan ook anders. Iemand kan een openbaring ontvangen dat een lid van de gemeente in overspel leeft; de voorganger geen dienstknecht van God is; dat men geld aan een bepaald doel moet geven of de relatie met iemand moet verbreken. Men hoort van de profeet zelfs wel op wie men stemmen moet bij de verkiezingen! De profeet zegt: "God sprak tot mij... of: God liet mij zien...". En ieder moet de boodschap die volgt als goddelijk aanvaarden.

Tongentaal

Ook het spreken in tongen is, volgens de Pinksterkerken en de charismatische beweging nog steeds in de kerk aanwezig. Na de Geestesdoop volgt het spreken in tongen. De charismatische beweging verstaat daaronder een extatische manier van spreken, een spreken in onverstaanbare klanken. Zij noemen het 'hemelse taal'. Het is vooral een gave die je gebruikt voor persoonlijk gebed en aanbidding van God. Ze noemen het 'lofprijzende gebedstaal', ingegeven door de Heilige Geest. Je schakelt je verstand uit en laat dan de Geest bezit nemen van je tong. Het is je stem toevertrouwen aan Gods Geest.

Henk Kamsteeg, één van de schrijvers

in het boek *Stromen van levend water*, uitgegeven door C.V. Koers, geeft een voorbeeld van een zekere ds. Van Keulen. Hij vertelt hoe deze predikant van de PKN ineens in tongen kon spreken. "Toen ik die avond thuiskwam, ging ik op mijn slaapkamer in gebed. Ik vroeg God of tongentaal ook voor mij bestemd was. Ik bleef bidden, want ik wilde het weten. Voordat ik er erg in had, bad ik in tongen". Hij zegt er van: "Ook al weet ik niet wat ik zeg wanneer ik in tongen spreek, het geeft wel rust". Hij vindt dat je het leren kunt. "Het is hetzelfde als wanneer je Engels moeten leren spreken. Je moet gewoon beginnen te brabbelen en net doen alsof je Engels praat. Je doet je mond open en je geeft je mond aan de klanken weg. Met het Engels is dit fantasie, met het spreken in tongen is het de

Heer. Je moet spreken en de Heilige Geest maakt er klanken van".

Het is een gave die genezend werkt, meent men. Door de extase breken de banden, wordt de ziel bevrijd en krijgt men een innig contact met God. Wanneer er iemand is die de klanken kan uitleggen, bevat de tongentaal een boodschap van God voor iemand of voor de gehele gemeente. Het spreken in tongen is eigenlijk een vorm van profetie. Men hoort God dan in de tongentaal spreken (*Gaven van de Geest*, blz. 191). Het is ook een teken voor ongelovigen dat God in de gemeente aanwezig is. Wat moeten we van deze dingen denken? Daarover D.V. een volgende keer in een slotartikel.

(slot volgt)

Kortgene,

ds. C. Harinck

De graadmeter van een geschiedenis

(slot)

In drie artikelen stonden we stil bij de geschiedenis van de theologische opleidingen van de Gereformeerde Kerken. Tot de Tweede Wereldoorlog waren de opleidingen in zowel Kampen als Amsterdam overtuigd gereformeerd. In Kampen zagen we na de oorlog een sterke ontwikkeling die verband hield met de uitholling van de Gereformeerde Kerken. Hoe ging het met de Vrije Universiteit in deze periode?

Na de Tweede Wereldoorlog zien we aan de VU eenzelfde ontwikkeling als aan de opleiding te Kampen. De Gereformeerde Kerken gingen zich steeds meer aanpassen aan de ontwikkelingen in de samenleving. In de jaren vijftig begon dit, in het begin van de jaren zestig versnelde dit proces zich om na 1966 onstuitbaar door te breken. Amsterdamse hoogleraren als G.C. Berkouwer, R. Schippers en N.H. Ridderbos bewandelden andere wegen dan hun voorgangers V. Hepp, F.W. Grosheide en G.Ch. Aalders. Steeds meer werd de aandacht gevraagd voor de 'menselijke factor' in de Schrift. Steeds meer leek men onder de indruk te komen van de evolutietheorie. Steeds minder durfde men overtuigd

vol te houden dat hemel en aarde in zes dagen geschapen zijn. Wat te doen als wetenschappers uitgaan van een veel oudere aarde? Iemand als Berkouwer zocht voortdurend naar een tussenpositie tussen de klassieke schriftopvatting en de moderne tegenwerpingen tegen het gezag van Gods Woord.

Ethiek

Op vrijwel alle vakgebieden begonnen de opvattingen te schuiven. In 1954 verscheen het boek *De gereformeerde zede* van de hand van dr. R. Schippers. Daarin ging hij in op de groeps cultuur zoals deze onder nazaten van Kuyper gestalte had gekregen. Voor de oorlog wisten veel gereformeerden nog wat op grond van Gods Woord kon en niet kon. Een frappant voorbeeld zien we in het jaar 1924. De vereniging van theologiestudenten voerde in dat jaar een toneelstuk op over Saul en David. Het veroorzaakte grote beroering in de achterban. Zoiets kon eenvoudig niet! Vanuit de kerken regende het klachten. Aanstaande dienaren des Woords hadden ergernis opgewekt, hadden het heilige aangerand! De synodale deputaten voor de opleiding riepen de hoogleraren van de VU ernstig op om al hun invloed te gebruiken om herhaling te voorkomen.

Het nieuwe van het boek van Schippers was dat het *begon* bij de vragen die de moderne cultuur oproept en dat er geen duidelijke antwoorden meer vanuit Gods Woord werden gegeven. We moeten een weg vinden tussen "verstarring en verwarring", zoals het eerste hoofdstuk van het boek veelbetekend heette. In feite bood Schippers een ruimere ethiek dan de Gereformeerde Kerken altijd hadden voorgestaan.

Evolutie

Geruchtmakend werd ook het boek *Creatie en evolutie* (1956) van de bioloog dr. J. Lever. Hij probeerde de resultaten van de evolutietheorie te combineren met de gegevens uit de Bijbel. Zijn redenering trekt onze aandacht, omdat ze in onze tijd opnieuw wordt gehoord. Genesis, zo stelde Lever, openbaart de 'hoofdmotieven' van het ontstaan van de wereld. Het bijbelboek biedt geen 'wetenschappelijk exacte kennis' over de schepping van de mens.

Lever lijkt het gelijk aan zijn zijde te hebben. Niemand zal Genesis 1 willen vergelijken met een natuurkundeboek. Maar er zit een grote adder onder het gras. Lever en na hem vele anderen gebruikten hun theorieën om Genesis 1 minder letterlijk uit te leggen. Zo kwamen allerlei vragen op: zijn hemel en aarde echt in zeven dagen geschapen? Is de volgorde waarin de scheppingsdagen beschreven worden écht de volgorde waarin alles ontstaan is? Was er dus écht eerder licht dan dat er een zon was? Heeft het paradijs écht bestaan? Zijn de boom der kennis des goeds en des kwaads en de boom des levens echte bomen geweest? Zeven jaar later schreef prof. J.L. Koole, hoogleraar in Kampen, dat de geschiedenis van paradijs en zondeval 'symbolische trekken bevatten kan'. Zo ging het stapje voor stapje verder.

Hoe revolutionair Levers ideeën binnen gereformeerde kring ook waren, hij kreeg door middel van een recensie van zijn boek rugdekking van prof. Berkouwer! De vaste overtuigingen binnen de gereformeerde wereld van de jaren dertig hadden plaatsgemaakt voor onzekerheid. Iemand beschreef eens hoe Berkouwer voor het raam van de collegezaal aan de Keizersgracht vaak peinzend naar buiten tuurde.

Afscheid

Achteraf gezien is de aarzeling uit de jaren vijftig de voorbereiding geweest

op de revolutie die zich in de jaren zestig ook aan de VU voltrok. Aan de grote doorbraak ging een periode van innerlijke uitholling en groeiende onzekerheid vooraf. Vooral theologen raakten het spoor bijster. Ze kwamen tot de conclusie dat de traditionele leer van de onfeilbaarheid van Gods Woord niet langer houdbaar was. Ze liepen daarmee voor op het grondvlak in de kerken. Eenvoudige gemeenteleden kregen het gevoel dat de theologen de kar van de vernieuwing trokken. "De VU is de VU niet meer", vonden velen. *De theologen gingen voorop*, zo noemde ds. A.M. Lindeboom het boek waarin hij de ontwikkelingen binnen de Gereformeerde Kerken beschreef. Toen in 1967 de veroordeling van dr. Geelkerken ongedaan gemaakt werd, liep de generale synode van de Gereformeerde Kerken daarom achter bij de ontwikkelingen aan zowel de VU als de Universiteit van Kampen. Daar raakte men gewend aan de gedachte dat de Bijbel niet altijd historisch betrouwbaar is.

Vanaf 1965 gingen de ontwikkelingen heel snel. Mensen als Tj. Baarda, C. Augustijn en H.M. Kuitert namen grondig en uitgesproken afscheid van 'het geloof der vaderen'. Het gezag van het voorgelicht was voor hen allerminst vanzelfsprekend. Zij waren daarmee kinderen van hun tijd. De jaren zestig waren roerige jaren in Nederland. We kunnen spreken van een gezagscrisis. Zo kwamen in Amsterdam studenten in opstand tegen hoogleraren. De geest van de opstand zat in de lucht. Weg met het gezag, heette het. Deze geest ging de kerken niet voorbij. Het infecteerde de Gereformeerde Kerken grondig.

Maar, om de lijn door te trekken, leven we in 2006 niet in eenzelfde tijd van afwerping van het gezag? De wijze waarop het gebeurt is misschien minder revolutionair, maar ondertussen staat het gezag onder grote druk. De paradijszonde van het afwerpen van Gods gezag zal ook wel nooit verdwijnen. "Ik vind" en "ik voel" lijkt in onze tijd het hoogste gezag te hebben. Hoever zal dit klimaat ons denken en handelen infecteren? Menig ambtsdrager loopt er tegenaan. "Ik zie dat anders" of "ik voel me daar goed bij" lijkt het einde van alle tegenspraak te zijn.

Doorheen gedrukt

Opvallend is ook hoe de benoeming van dr. Kuitert tot hoogleraar aan de

VU er doorheen is gedrukt. Iedereen was ervan overtuigd dat hij zeer begaafd was, maar de manier waarop hij zijn inzichten naar buiten bracht schokte velen in de Gereformeerde Kerken. Moest zo iemand toekomstige predikanten helpen opleiden? Toen Kuitert elders een hoogleraarschap kreeg aangeboden, kreeg de VU haast. Zo iemand laat je toch niet schieten! En zo werd een uiterst vrijzinnig theoloog verbonden aan een universiteit waar dienaren van het Goddelijke Woord werden opgeleid. De benoeming ging weliswaar wat aarzelend: de curatoren hadden 'geen overwegende bezwaren', zoals de compromis-formule luidde. Maar het feit van de benoeming laat zien dat de Gereformeerde Kerken de innerlijke kracht hadden verloren om de vrijzinnigheid te keren.

De VU liep hiermee voorop in de ontwikkelingen binnen de Gereformeerde Kerken. Er groeide een kloof tussen academie en kerk. Vanuit het grondvlak van de kerken kwamen dan ook regelmatig protesten binnen. Eén ervan valt op. Dat is die van ds. H.J. Hegger. In 1971 kwam hij in het geweer tegen de voluit schriftkritische opvattingen van T.J. Baarda. De felheid waarmee hij het deed doet denken aan de wijze waarop dezelfde ds. Hegger de prediking van onze gemeenten van tijd tot tijd onder vuur neemt.

Opstanding

Opvallend is dat de nieuwlichters ondertussen gewoon hun gang gingen. Ze voelden zich samen sterk én voelden haarfijn aan dat de hele gereformeerde wereld in beweging was. De fronten gingen verschuiven. Voorheen konden vernieuwers rekenen op kritiek, later werden degenen die op de rem traptten onder vuur genomen. Als de wissel eenmaal om is, zijn vernieuwers niet bepaald tolerant. Dat is nog zo.

Veelbetekend is in dit verband het optreden van dr. B. Wentsel tijdens een kerkelijk examen. Wentsel was namens de synode deputaat voor de opleiding aan de VU. Tijdens het bewuste examen had hij gezegd dat Kuitert met zijn opvattingen voor het kerkelijk examen gezakt zou zijn. Kuiterts vrijzinnige collega-hoogleraar C. Augustijn kwam onmiddellijk in het geweer. Wentsel moest zich maar eens uitspreken of Kuitert onkundig was of niet-orthodox. Augustijn ging zelf direct

een stap verder. De Bijbel moet volgens hem onderzocht worden als elk ander boek. In het onderzoek van de Bijbel mogen we er niet van uit gaan dat God wonderen doet. Daarom wilde hij zelfs de opstanding van Christus niet als een historisch feit zien. Wie erin geloven wil, moet er maar in geloven, maar de wetenschap kan er geen uitspraak over doen. Niets leek meer heilig te zijn.

Ondertussen durfde niet één gereformeerde synode het aan om iemand als Kuitert te veroordelen. Bang als men was voor een scheuring in de kerken spaarde men voortdurend kool en geit. De vernieuwers kregen voortdurend de ruimte die ze gretig gebruikten. Zo werden de kerken meer en meer uitgehold. Slechts een minderheid kwam in het geweer. Onder hen was theologie-student Bram Krol. Hij legde zijn kandidaatsexamen af gekleed in pyjama en met een bord op de rug waarop te lezen was: "Hier slaapt de kerk" en "Sst, niet storen".

Boodschap

Aalders beschrijft de ontwikkelingen aan de VU na de Tweede Wereldoorlog treffend als hij opmerkt: Bij het optreden van Kuitert, Baarda en Augustijn hebben we niet te maken met een nieuw begin, maar met een eindpunt van een ontwikkeling die sedert 1950 zichtbaar begon te worden. Aan de menselijkheid van de Schrift werd het volle pond gegeven, zo vat Aalders kernachtig samen.

Dáár ligt tegelijkertijd een waarschuwing in voor ons. Wie niet meer weet van het eerbiedig buigen en heilig beven voor de majesteit van Gods Woord, zal de Bijbel onherroepelijk gaan zien als een menselijk boek. "Wij weten meer dan Paulus in zijn dagen", heet het dan. Of: "De Bijbel is toch in een heel andere cultuur geschreven, laten we dat wat meer meewegen". De geschiedenis van de theologische opleidingen van de Gereformeerde Kerken houdt een aangrijpende spiegel voor én stelt ons een indringende vraag: Hebben we door de Bijbel de Heere horen spreken? Kennen we iets van de majesteit van Gods Woord? Beleven wij de waarheid van Gods Woord? Hebben we onvoorwaardelijk leren buigen voor de stem Gods? Daarvoor kunnen we hartvernieuwende genade niet missen. Zodra dit uit het oog verloren wordt, zal de geschiedenis van de Gereformeerde Kerken zich ook onder ons herhalen.

N.a.v. Dr. M.J. Aalders, "125 jaar Faculteit der Godgeleerdheid aan de Vrije Universiteit"; Uitg. Meinema, Zoetermeer, 2005; 548 blz.; ISBN 90 211 4085 3; € 32,50 en A.Th. van Deursen, "Een hoeksteen in het verzuimd bestel; De Vrije Universiteit 1880-2005". Uitg. Bert Bakker, Amsterdam, 2005; 502 blz.; ISBN 90 351 2867 2; € 29,95.

Middelburg,

ds. J.M.D. de Heer

omgang met doven met name aan de orde als het gaat om de overdracht van bijbelse, dogmatische en ethische waarheden. Uit het vele goede wat dit boek in kort bestek biedt, las ik met bijzondere aandacht de paragrafen over de plaats van de dove in de gemeente. Ambtsdragers en gemeenteleden kunnen hier zeker hun winst mee doen. Dat de dove zelf ook een taak heeft om zijn of haar plaats in de gemeente in te nemen blijft niet onbesproken. Van harte onderstreep ik wat de schrijfster in het voorwoord zegt: 'Je kunt als horende veel meer betekenen voor een auditief beperkte dan je misschien verwacht of denkt... van harte hoop ik dat het lezen van dit boek ertoe bijdraagt dat er meer begrip voor onze dove medemensen zal zijn'.

Graag maak ik mij via deze boekbespreking een ogenblik de tolk van onze dove vrienden en vriendinnen om de schrijfster te bedanken voor dit boekje waarin het leven van onze dove naaste dichtbij wordt gebracht. Ook als voorzitter van de stichting Dovenzorg wil ik mevrouw Willemsen hartelijk bedanken voor deze handreiking waarmee het werk van Dovenzorg zeker is gediend. Het zou ons verblijden als velen van dit nuttige en leerzame boekje kennis nemen.

Woerden,

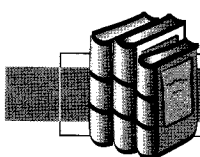
Ds. W. Harinck

Cor Janse, Drugssmokkel op Walcheren, Uitg. "De Ramshoorn", Goes. ISBN 90-76466-40-8, 192. blz., € 11,95.

Onder het pseudoniem van Cor Janse is dit boek uitgegeven. De bekende schrijver heeft nu een aantrekkelijk ogend jeugdboek geschreven. Het gaat over drie vrienden van 16 jaar, die hun vakantie in Westkapelle doorbrengen. Onderweg zijn ze ooggetuigen van een 'afrekening'. Later tijdens hun vakantie worden ze meerdere keren geconfronteerd met de daders. Ze komen ongewild in gevaarlijke omstandigheden terecht. Er is namelijk sprake van drugssmokkel langs de kust van Walcheren. De lezer wordt meegenomen naar spannende momenten, waarin de harde werkelijkheid van drugs-handel beschreven wordt.

De auteur heeft niet alleen een spannend verhaal willen schrijven, maar gezocht naar meerwaarde. In het verhaal wordt de Bijbelse boodschap neergelegd; één ding is nodig! Het bezoeken van de kerkdiensten krijgt ruime aandacht. Evenals gesprekken die de vrienden onderling, maar ook in het gezin van één van de vrienden over geestelijke zaken hebben. De jonge lezer wordt hierdoor tot nadenken gedwongen. Een mooi element is dat de (kerkelijk) meelevende en betrokken ouders een positieve bijdrage in het verhaal leveren.

In het boek komt veel geschiedenis en andere informatie over Walcheren aan de orde. De schrijver maakt voortdurend 'uitstapjes' om dit allemaal in het verhaal te verweven. Iets teveel grijpt hij de dingen aan om allereerste achtergrondinformatie aan te dragen. Bepaalde passages komen daardoor gekun-

Boekennieuws

Drs. Gerrie Willemsen, Luisterende ogen en pratende handen. Uitg. Den Hertog - Houten; ISBN 90 331 1884 X; 104 pag.; € 12,50.

De titel van het boek geeft op een zeer kernachtige manier het leven van mensen met een auditieve beperking weer. We worden al lezend meegenomen in het leven van doven. Soms blikken we terug in hun levensloop, dan weer staan we stil bij het moment van alle dag en af en toe kijken we vooruit. Dat doofheid het leven ingrijpend beïnvloedt, wordt op een heldere en evenwichtige manier duidelijk gemaakt. Daarbij gaat het niet alleen over de dove zelf maar ook over diegenen die dicht om de dove heen staan. Vanuit verschillende aspecten wordt de problematiek van doof zijn aan de orde gesteld.

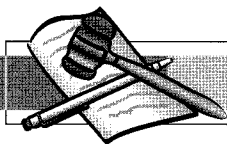
Eerst wordt uitgelegd wat we moeten verstaan onder een auditieve beperking. Vervolgens gaat het over de verschillende fases in het leven van een dove, waarbij opvoedingsopgaven de aandacht krijgen. Ook worden zaken als zelfbeeld, identiteit en geloofsbeleving besproken. Uitvoerig komen huwelijk en gezin, school, kerk en maatschappij aan de orde. De schrijfster geeft op een eerlijke en zorgvuldige manier aan waar de moeilijkheden liggen en hoe daar op een goede manier mee omgegaan kan worden. Steeds wordt aan de hand van praktijkvoorbeelden inzicht gegeven in de oorzaken en gevolgen van een auditieve beperking. Naast praktisch is het boekje ook principieel. Dit laatste komt in de opvoeding van dove kinderen en in de

steld over. Het eigenlijke verhaal wordt er in feite door verhaald. Wat minder goede lezers zullen mijns inziens met de eerste hoofdstukken moeite hebben. De streek die in het boek beschreven wordt, is bij velen onder ons (mede vanwege vakantie) bekend. Meestal stralen West-

kapelle, Zoutelande, Ritthem en Aagtekerke, (de Prelaatweg) rust uit. Maar in het boek blijkt wel dat het ook anders kan zijn. Dit verantwoorde en eigentijdse boek wordt aanbevolen voor onze jeugd van 11 jaar en ouder.

Aagtekerke,

A.J. van der Maas

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Bodegraven: ds. A.T. Vergunst
te Carterton(Nieuw Zeeland);

Te Scheveningen:

ds J.S. van der Net te Houten.

WIJZIGINGEN

KERKELIJK JAARBOEK 2006

p. 94

PS Zuid-West: Roepende kerk is Barendrecht. Vergadering: D.V. donderdag 26 april 2007 te Barendrecht.

Dep. Art. 49 D.K.O.: toevoegen bij secund: ds. L. Terlouw.

p. 95

P.S. Noord-West: Roepende kerk is Benthuisen, vergadering D.V. donderdag 3 mei 2007 te Moerkapelle.

Dep. Art. 48 D.K.O.: toevoegen bij primi: Ds. G. Clements. Toevoegen bij secundi: Ds. J. Driessen (i.p.v. Ds. G. Clements).

Dep. Art. 49 D.K.O.: toevoegen bij primi: Ds. G. Clements. Toevoegen bij secundi: Ds. A.B. van der Heiden (i.p.v. Ds. G. Clements).

p. 96

PS Oost: Roepende kerk is Veenendaal, vergadering D.V. donderdag 10 mei 2007 te Barneveld.

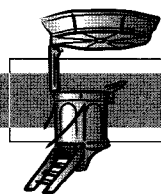
19.00 uur ds. Moens; Melissant 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Mijdrecht 15.30 uur ds. W. Harinck; Moerkapelle 9.30 (doventolk) en 15.30 uur ds. Vergunst; Nieuwdorp 9.30, 14.00 en 18.30 uur kand. Van Belzen; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. Schot; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. Tanis; Oostvoorne 15.30 uur stud. De Waard; Opheusden 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. G. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Oudemirdum 9.30 en 19.00 uur ds. Schipper; Poortvliet 14.30 uur ds. De Jongste; Puttershoek 19.00 uur ds. Terlouw; Ridderkerk 19.00 uur ds. W.J. Karels; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 16.30 uur ds. Mijnders; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 15.30 uur ds. P. Mulder; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 uur ds. Baaijens; Scherpenisse 14.00 uur leesdienst; Scheveningen 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Sint Philipsland 18.30 uur ds. Gunst; Stolkwijk 10.00 en 19.00 uur stud. Heijkamp; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur (H.D.)ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 15.00 uur ds. F. Mulder; Vlissingen 9.30 uur ds. Vreugdenhil en 15.30 uur ds. Van Gelder; Waarde 9.30 en 14.00 uur leesdienst en 18.00 uur ds. Hofman; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Wierden 15.00 uur ds. Schreuder; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Yerseke 9.30 en 18.00 uur (H.D.)ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 (bev. amtsdr.) en 18.30 uur ds. Van Eckveld; Zwijndrecht 19.00 uur ds. Clements; Zwolle 9.30 uur ds. Kleppe en 19.00 uur ds. Schot.

DINSDAG 4 JULI 2006

Berkenwoude 19.30 uur ds. Van Eckveld; Borssele 19.30 uur ds. P. Mulder; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 19.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Enter 19.30 uur ds. Hakvoort; Haarlem 19.30 uur ds. Bakker; Kootwijkerbroek 19.30 uur kand. Van Belzen (voor de zending); Kortgene 19.30 uur ds. Baan (H.D.); Meeuwen 19.30 uur stud. Heijkamp; Nieuwdorp 19.30 uur ds. Van Krimpen; Poederooyen 19.30 uur ds. L. Blok; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Melis; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Van Boven.

WOENSDAG 5 JULI 2006

Aagtekerke 19.30 uur ds. Baan; Aalburg 19.30 uur ds. L. Blok; Almelo 19.30 uur ds. Vermeij; Beekbergen 19.30 uur ds. Mouw;

Predikbeurten

ZONDAG 2 JULI 2006

Aalburg 14.30 uur ds. Melis; Alblasserdam 12.00 en 18.30 uur ds. B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur (H.D.) ds. Meeuse; Arnhem 18.45 uur ds. Kattenberg; Barendrecht (in CGK; Voordijk 252) 13.30 en 19.00 uur leesdienst; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 19.00 uur ds. Tuinier; Berkenwoude 19.00 uur ds. Silfhout; Bodegraven 10.00 uur ds. Paul; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Breda 10.00 uur ds. Terlouw en 18.00 uur stud. Joosse; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 16.30 uur ds. Paul; Deventer 14.30 uur ds. Meeuse; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. M. Karens; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Brugge; Drachten 9.30 (H.D.) en 19.00 uur ds. Hoogerland; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 12.15 uur ds. Veenendaal; Eindhoven 10.00 en 15.00 uur stud. Joosse; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Enschede 15.30 uur ds. J. Karels; Enter 9.30 uur ds. J. Karels en 15.00 uur ds. De Wit; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hakvoort; Goes 14.00 uur ds. Baan en

18.00 uur ds. Tanis; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. C. Harinck; Gouda 9.30 (H.D.) en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 14.30 uur ds. Van Krimpen; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur leesdienst; 's-Gravenpolder (kerkgebouw Spoorstraat) 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; 's-Gravensande 15.00 uur ds. Terlouw; Haamstede 10.00 uur ds. Moens en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Haarlem 19.15 uur ds. Golverdingen; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. W.J. Karels en 18.00 uur ds. P. Mulder; Hellevoetsluis 10.00 en 18.00 uur stud. De Waard; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.00 uur ds. Van der Net; Herkingen 10.00 uur ds. Gunst; Hilversum 19.00 uur ds. Visscher; Hoofddorp 9.30 en 15.00 uur stud. Labee; Kampen 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Kapelle-Biezelinge 9.30 en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. Verschuure en 14.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 9.30 uur ds. P. Mulder en 16.30 uur ds. W.J. Karels; Leerdam 10.00 en 18.00 uur ds. Van Dijk; Leiderdorp 18.00 uur ds. Vergunst; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Marknesse 14.30 uur ds. Schipper; Meliskerke 9.30 uur leesdienst, 14.30 en

Gorinchem 19.30 uur ds. Van Dieren; Goudswaard 19.30 uur ds. De Wit; Herkingen 19.30 uur stud. De Waard; Hilversum 19.45 uur ds. Silfhout; Hoogeveen 19.30 uur ds. M. Karens; Leerdam 19.30 uur ds. Schreuder; Nieuw Beijerland 19.30 uur ds. Van Gelder; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. Paul; Nisse 19.30 uur ds. Van Aalst; Ouddorp 19.30 uur ds. Tanis; Poortugaal 19.30 uur ds. Brugge; Puttershoek 19.30 uur stud. Joosse; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. Veenendaal; Scherpenisse 19.30 uur ds. Verschuure; Spijkenisse 19.45 uur ds. De Heer; Stolwijk 19.30 uur ds. Melis; Veenendaal 19.30 uur ds. W.J. Karels; Zaandam 19.30 uur ds. Hogchem; Zwolle 19.30 uur ds. Mondria.

DONDERDAG 6 JULI 2006

Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. W. Harinck; Enkhuizen 19.30 uur ds. Van der Net; Hardinxveld-Giessendam 14.00 uur ds. W.J. Karels (huw.bev.); Hellevoetsluis 19.30 uur ds. Silfhout; Hendrik-Ido-Ambacht 19.45 uur ds. Visscher; Hoofddorp 19.30 uur ds. Schot; Klaaswaal 14.30 uur ds. Van Aalst (huw. bev.); Kootwijkerbroek 14.00 uur ds. Beens (huw.bev.); Marknesse 19.30 uur ds. Hakvoort; Moerkapelle 14.30 uur ds. Clements (huw.bev.); Nieuw Beijerland 14.00 uur ds. Van Krimpen (huw.bev.); Oostburg 19.30 uur ds. Verweij; Oostvoorne 19.30 uur ds. Mondria; Oudemirdum 12.30 uur ds. Schipper (huw.bev.); Scherpenzeel 19.30 uur ds. P. Mulder.

VRIJDAG 7 JULI 2006

Middelburg-Centrum 14.45 uur ds. De Heer (huw.bev.); Moerkapelle 14.00 uur ds. Clements (huw.bev.).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; diensten

Allen hartelijk dank voor het medeleven, in welke vorm ook, ondervonden bij mijn ziekte.

ds. J. Mol

HULP GEZOCHT

Om onze vader te ontlasten zijn wij op zoek naar een lieve vrouw die op korte termijn beschikbaar is om (minimaal)

2 dagen per week onze moeder gezelschap te houden.

Onze moeder is 74 jaar oud en kan moeilijk meer alleen zijn.

Vergoeding in overleg te bepalen, regio Westland, intern mogelijk.

Reacties onder nr. 392006 aan de administratie van De Saambinder.

Begrafenisonderneming STAM

Planetenlaan 26, 2957 SN Nw.Lekkerland
Tel. 0184 - 685240. – Geen crematies –

iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

U bent hartelijk welkom in de inloop/bijbelshop 't Wuiver, Stationsweg 96a, Alkmaar (t.o. NS- en busstation). Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 10.00-16.00 uur. Zaterdag tot 13.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Ook voor u staat de deur van onze evangelisatiepost open.

U bent hartelijk welkom op dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 uur en 16.00 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iede-

re zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; Prot. Kerk, Oude Barrelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. van den Boogaart; kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur.

U bent hartelijk welkom in de BIJBEL-winkel van dinsdag t/m zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Meliskerke geeft met ontroering kennis van het overlijden van haar oud-diaken de heer

Pieter Koppejan

in de leeftijd van 90 jaar.

Van 1959 tot 1989 heeft hij de gemeente in getrouwheid mogen dienen.

De Heere ondersteune de achtergebleven familie in dit verlies en heilige de roepstem aan ons aller hart.

Meliskerke, juni 2006.

Namens de kerkenraad
Ds. G.J.N. Moens, preses
S. Riemens, scriba

AVONDMAAL-SERVIEZEN

Uit voorraad of naar tekening.

Schoonhovens Silverhuys B.V.

Postbus 35, 2870 AA Schoonhoven,
Telefoon 0182 - 382614.

NIEUW OP TEXEL: Luxe

gehandicapten-vakantie-accommodaties.

BOEK NU NOG voor zomer/najaar

2006. Bel De Noorderhoeve

via 0222 31 89 06.

BOEKHANDEL / ANTIQUARIAAT DE ROO

Van Meelstraat 12 • ZWIJNDRECHT • tel. 078 – 612 40 81

Voor al uw **NIEUWE** en **TWEEDEHANDS**: THEOLOGISCHE BOEKEN

KINDERBOEKEN

LEESBOEKEN

Tevens Inkoop Gebruikte Boeken

maandag gesloten

Waardige en stijlvolle verzorging

van begrafenissen met aandacht voor persoonlijke wensen. In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

- opbaren met kistkoeling bij u thuis of in een voor u bekende aula
- dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden
- wij verzorgen alleen begrafenissen
- laatste verzorging van de overledene door een gediplomeerd verpleegster

Begrafenisverzorgers:

- H. de Jongh • P.H. van der Leer • E. Treur

Begrafenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam:

Reepijzer 5, Tel. (0184) 61 11 54

Waardenburg:

Kerkstraat 15a, Tel. (0418) 65 20 39

Zeist:

Van Reenenweg 171, Tel. (030) 69 24 258

REIZEN NAAR

ZUID-AFRIKA

Wekelijks naar o.a.:

- Swaziland
- De Panorama Route
- Kruger Nationale Park
- Dagelijks naar o.a.:
- Johannesburg
- Pretoria

Geschikt voor grote en kleine groepen.

Aantrekkelijk verblijf in Sandton, Johannesburg.

Voor meer informatie:

+27 11 706 4809

+27 82 900 9368

+27 11 463 6810

wybe@umfulatours.com

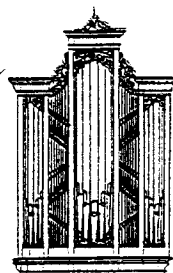
www.umfulatours.com

Elektrotechniek, verlichtings-techniek en noodverlichting voor kerken en scholen

Bedrijfsweg 16 - 3831 KE LEUSDEN
Telefoon 033-4941235 - Fax 033-4948687
www.elektrovdberg.nl

Orgelmakerij Boogaard

Gravenstraat 4

7461 TN RIJSSEN

Telefoon 0548-521637

Telefax 0548-544904

Nieuwbouw-Restauratie-Stem- en onderhoudswerk.

Voor een zorgzame begeleiding

Barneveld: Telefoon: Amersfoort, Nijkerk
Weterpeperzeel e.o. Hoevelaken
A. Koster G.C. van Haaren
033 277 0556 06 5590 7879

Konstoor: Stationsweg 411
3926 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

BOEKEN EN MUZIEK VAN DER BOOM

Voorstraat 41 - 3245 BG Sommelsdijk
Tel. (0187) 48 26 14 - Fax (0187) 48 45 20

Palliatieve zorg zorgcentrum Beth-San.

Hoogwaardige zorg verleend aan ongeneeslijk zieken in een huiselijke omgeving.

Zorgcentrum Beth-San, Kerkplein 1 te Moerkapelle, tel. 079-593 18 40.

BARNEVELDSE BEGRAFENISVERENIGING

Voor een eervolle, eenvoudige verzorging van begrafenissen in Barneveld en omstreken.

- geen CREMATIE
- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- opgave van lidmaatschap

J. de Groot b.g.g.: G. de Groot
Barnseweg 87 J.H.D. Vermeulenstraat 5
3771 RN 3774 JW

Barneveld Kootwijkerbroek
Tel.: 0342-490728 Tel.: 0342-441812

Begrafenisonderneming
rouwer

Voor een verantwoorde en stijlvolle begrafenis

- * mogelijkheid voor thuis opbaren
- * eigen rouwvervoer
- * kist wordt schoudergedragen
- * gratis laatste wens boekje

R.C. Brouwer Bentincklaan 1a, Leersum
tel. 0343-461880 b.g.g. 06-51504726

- Amerongen - Amersfoort - Doorn - Elst -
- Langbroek - Leersum - Maarn - Maarsbergen -
- Rhenen - Woerden - Woudenberg -

Stichting China
Veenendaal

Kinderellende in China

"Wij hebben geen huis.
Ik leef op een vuilnisbelt!
Krijg ik eten
en een kinderbijbel?"

giro 320666

Info/secretariaat:
Postbus 1150 • 3900 BD Veenendaal
e-mail info@stichtingchina.nl
Giro 320666 t.n.v. Stichting China
www.stichtingchina.nl
tel. 0318-510320

Christelijke begrafenisverzorging

De Bruijn

Voor een meer eervolle begrafenisverzorging
in de provincie Utrecht en
de regio's Gouda en Hilversum.

Tel. 0346-281711.

Dag en nacht bereikbaar. (Geen crematies).

Voor info bel:

0341-425712

of

0416-692787

**Reformatische Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen**

Woonvorm 't Westhoofd en Werkervaringsproject/zorgboerderij De Mèkkerstee in Ouddorp hebben plaats voor nieuwe bewoners en deelnemers. Zij bieden een compleet pakket van wonen en werken voor mensen met een psychosociaal of psychiatrisch probleem.

Wonen en werken in een veilige omgeving in Ouddorp

Beschermde wonen

't Westhoofd biedt een beschermende woonruimte waar u (tijdelijk) niet meer in uw eigen woonsituatie kunt functioneren. U krijgt persoonlijke begeleiding om uw zelfredzaamheid en deelname aan het maatschappelijke leven in stand te houden of te bevorderen. Ook krijgt u steun in het leren accepteren van en het omgaan met uw psychische problemen.

Woonbegeleiding aan huis

Wanneer u zelfstandig in Ouddorp of omgeving woont, kunt u gebruik maken van ambulante woonbegeleiding vanuit 't Westhoofd. Uw woonbegeleider aan huis begeleidt u naar zelfstandigheid en biedt ondersteuning bij het vinden van een zinvolle dagbesteding, bij het op orde houden van uw huishouding, administratie en financiën en bij het aangaan van contacten met andere mensen.

(Arbeidsmatige)dagbesteding

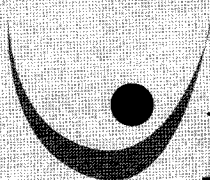
Werkervaringsproject/zorgboerderij De Mèkkerstee biedt u activiteiten die gericht zijn op een zinvolle dagbesteding zoals administratief werk, horeca- en productiewerkzaamheden en arbeid in ons restaurant en winkel of in de geitenstal en kaasmakerij.

Individuele Traject Begeleiding

Heeft u een baan of bent op zoek naar werk, maar zorgt uw problematiek ervoor dat de dingen niet lukken? Dan biedt Individuele Trajectbegeleiding vanuit De Mèkkerstee u begeleiding op maat. U krijgt ondersteuning op uw werkplek of uw begeleider gaat met u op zoek naar werk dat aansluit bij uw mogelijkheden.

Informatie

- 't Westhoofd: mevr. M. van Velzen,
tel. (0187) 68 76 17 / 06 20 60 76 89
of westhoofd@eleos.nl
- De Mèkkerstee: dhr. A. de Jong,
tel. (0187) 68 40 50 of
demekkerstee@eleos.nl

Eleos

stichting gereformeerde geestelijke gezondheidszorg

Voor meer informatie: www.eleos.nl

**Nu plaats
voor nieuwe
bewoners en
deelnemers!**
Ook voor jongeren
met stoornis in het
autisme spectrum

NatuursteenHuis

vakmensen vertalen uw wensen

- **Marmer, graniet en hardsteen**
(voor binnen & buiten)
- **Grafmonumenten**
- **Vakkundig advies**

Goes tel (0113) 216555

Middelburg tel (0118) 612579

sch.Zandee & De Kuiper vakwerk voor leveringen buiten Zeeland

Voor het leveren en leggen van
**natuurstenen- en keramische
vloeren. Alleen eerste klas kwaliteits-
teit en steeds de laagste prijs.**
Tegelzettersbedrijf J. Slingerland,
0184-611917.

voorheen:
Boeder
Herenkleding

Ambtskleding

Kostuums: 2- en 3-delig zwart - grijs - e.a.
Trouwkostuums - Jacquets - Pantalons
Streepjassen - Overhemden
Stropdassen - Sokken - Overjassen
Hoeden - Schoenen

Winkel: Dorpsstraat 229, Scherpenzeel
Telefoon 033-2778899 b.g.g. 06-30189592

OPENINGSTIJDEN: MA. GESLOTEN,
DI T/M DO 9-18 UUR,
VR 9-21 UUR EN ZA 9-17 UUR.
OP AFSpraak MOGELIJK

WWW.ISRAËLREIZEN.NL

20 t/m 27 okt herfstreis
21 t/m 30 nov seniorenreis voor
bejaarden en licht lichamelijk
gehandicapten. Zie voor planning
2007 onze website of vraag
vrijblijvend informatie
Tel 0318 540415 of 06-40452738

BEGRAFENISVERZORGING KINA

010-458 31 12

voor Rotterdam, Krimpenerwaard, Gouda e.o.
D.W. Schipper 010-4506626 J. Kooijman 0182-583932

Ameland/Terschelling of Bakkeveen
(bij Drachten) t.h. chalets/stacars
korting tot € 100,- p.w. o.a. periode
30/6-14/7 zie www.vdsluisvakanties.nl
of bel snel 0512-516096.

VANAF NU: ENORME PRIJSVERLAGING EN UIT VOORRAAD LEVERBAAR

Octavius Winslow

Nachtegaalslied van David (pred. Ps. 23) à € 12,⁸⁰

Nu € 5,-

WB

Boekhandel-Uitgeverij van Wijngaarden
Vliegersvelderlaan 15, 3771 XE Barneveld, Tel/Fax: 0342-417335

HARKES
Begravenissen

Persoonlijke zorg voor uw begrafenis

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Telefoon (0172) 21 21 22

Begrafenisverzoorgers:
D. Harkes en J.F. van Staveren

Wij verzorgen alleen begravenissen - Dag en nacht bereikbaar

begrafenisverzorging
T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.
Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de ClZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

Begrafenisverzorging "Honestum"

0180 - 628908 (dag en nacht)
L. Melleste-Vermeer en D.D.E. Melleste
Voor Rotterdam - Barendrecht - Ridderkerk
H.I.Ambacht - Zwijndrecht - Dordrecht e.o.

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horssen bv

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

CHR. BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR

Regentesselaan 43 Tel.: (0318) 52 66 41
3905 GT Veenendaal Fax: (0318) 55 42 04

T.k. goed onderh. **ruim app.**
in **BODEGRAVEN**. Opp. 90m2,
vrij uitzicht.
www.arjanvanderlaan.nl/dronensingel.pdf
of bel 06-12991939."

**Laat
Chinezen het
Woord lezen**

De Chinezen honger naar geestelijk voedsel. **Help ons** om **Gods Woord** en stichtelijke lectuur te vertalen. Uw gift is voor hen van **levensbelang**.

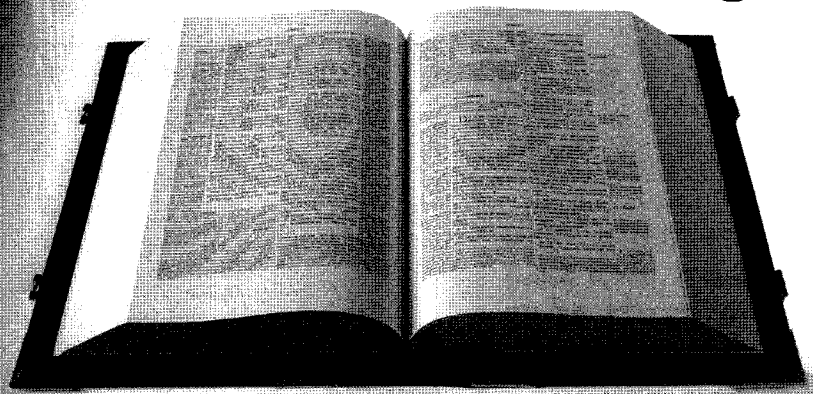
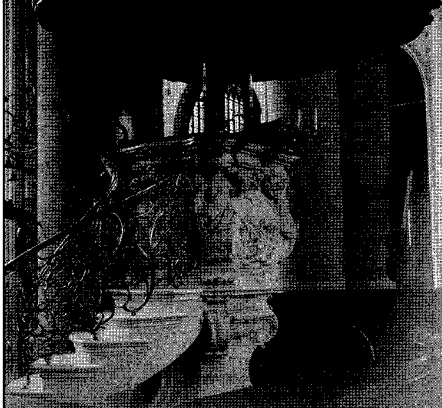
Stort uw gift op bankrekening
3473.76.029 te Nunspeet.

**Vertaal-,
onderwijs-,
opleidings-
en water-
projecten**

Kanselbijbel

met kanttekeningen

De in 2004 verschenen GBS-uitgave van de Statenvertaling met kanttekeningen geniet inmiddels grote bekendheid. Er zijn reeds tienduizenden exemplaren van verkocht.

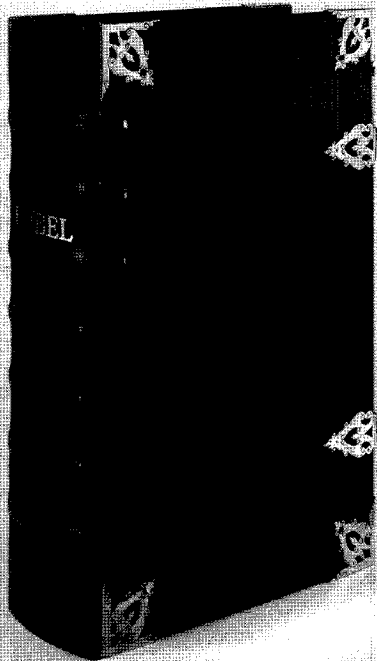
Binnenkort (DV in september 2006) verschijnt deze uitgave in een beperkte oplage als Kanselbijbel. Gedrukt op helder papier in het formaat 26,5 x 40,7 cm krijgt deze Statenbijbel het formaat en de dikte van de oorspronkelijke bekende uitgave van Van Ravesteijn.

Het wordt een zeer exclusieve uitgave in één uitvoering: gebonden in eersteklas, donkerbruin gevamd, volnerf rundleder, voorzien van twee koperen sloten en acht hoeken, die speciaal voor deze uitgave zijn ontworpen.

Deze Bijbel is niet alleen een sieraad op de kansel, maar in de eerste plaats een praktisch bruikbare uitgave voor het gebruik in de eredienst, die exact aansluit op de eerdere GBS-uitgave van de Bijbel met kanttekeningen. De Kanselbijbel is tevens voor de particulier een indrukwekkend bezit, die vele generaties mee kan gaan.

Tot DV 31 augustus 2006 staat voor deze bijzondere en exclusieve uitgave voorintekening open tegen de intekenprijs van € 875,-. Vanaf 1 september 2006 bedraagt de verkoopprijs € 975,-.

Vraag voor andere Bijbels in luxe uitvoering onze folder aan of breng een bezoek aan onze showroom, waar u op uw gemak een keuze kunt maken uit onze uitgaven. Wij hebben ze allemaal op voorraad en geven u graag deskundig advies.

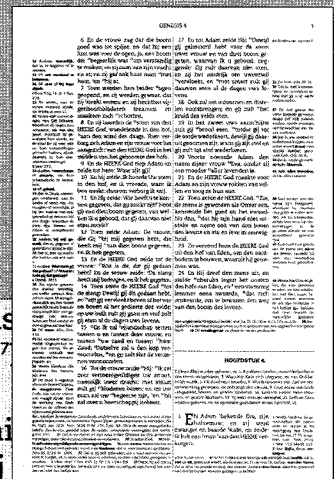

18 Ook zal het u doornen en distelen voortbrengen; en gij zult kruid des velds eten.

19 In het zweet uws aanschijns zult gij brood eten, totdat gij de aarde wederkeert, dewijl gij daaruit genomen zijt; want gij zijt stof en gij zult tot stof wederkeren.

20 Voorts noemde Adam den

38 Dat is, uw onderhoud krijgt is het woord allerlei voedsel men Gen. 18:5; 39 Dat is totdat

Het letterbeeld van de Kanselbijbel met kanttekeningen op het werkelijke formaat en een inzetje van een complete pagina (verkleind).

Nijverheidstraat 21 | Postbus 168, 4140 AD Leerdam | Telefoon (0345) 61 01 55
E-mail: info@gereformeerdebijbelstichting.nl
Gironummer 1.355.824 t.n.v. penningmeester GBS te Leerdam

gereformeerde
BIJBELSTICHTING